

liador: ultra el mot anglès modern, ags. *dwela* 'error', *dwéljan* 'desorientar, extraviar' («irreführen»).

⁶ I és l'arrel que ja té un sentit anàleg al de 'boig' en totes les famílies indoeuropees: bàltic comú *du-las* 'pertorbat, esbojarrat', gr. *θολερός* 'torbat', cèltic *dall* 'torbat en els sentits' ('sordejant', 'cec', 'sord'), scr. *dbūli* 'polseguera'. — ⁷ És sabut que en el grup b-alemany-anglosaxó la *g* (sobretot en contacte amb vocalisme palatal) no és més que el símbol gràfic d'una *ǰ*. — ⁸ Hauria significat també 'negociant', potser: veg. sobre això una nota de Schlutter, *ALLG* x, 205, comentada ibid., p. 508, per Heraeus; la base és una glossa sola «*galiaria*: negotii alieni mercator» (*CGL* x, 204.17); qui no es desanima per aquesta discordança gramatical troba que *calo* «valet d'armée», mot ben conegut en aquest sentit en Cèsar i en moltes glosses, només una vegada està glossat «negociadores» (*CGL* v, 174.33), i que el tardà lexicògraf del Renaixement Scaliger (*CGL* v, 600.50), que tan sovint brodà sobre glosses, explicava com «cerdo» («artisan, gagne-petit»), però no pas la forma *galearius* sinó una de corrupta, *gallarius*. Aquí hi ha, doncs, un nus de glosses, de valor escàs i difícil d'escatir. I cal preguntar-se si el *galeator* d'Ettmayer no resulta d'un mer encreuament de glossadors entre *galiaria* i *negotiores*, que trobaven junts en aquest munt de brossa erudita. Que altres lexicògrafs del Renaixement, guiats per l'oc. *galiador* vagin aportar un reflex de vida al tal b. ll. *galiator*, no prova que sigui gaire més que una ³⁰ larva damunt de paper.

Llaguna, -unes, V. llac

LLAGUT, 'mena d'embarcació', abans *llaüt* (encara ³⁵ pronunciat així en part del Princ. i encara més a fora), nom traslladat del de l'instrument musical *llaüt* per una comparació de forma, i aquest, provinent de l'àrab *'ūd* 'instrument id.' (pròpiament 'fusta'), que combinat amb l'article àrab sona, segons la nostra ⁴⁰ impressió acústica, quasi igual que *alaüd*. □ 1.ª doc.: (*l*)*llaüt* embarcació, 1249; instrument, Lull, *llagut*, *DOrt*.

«Laüt de barcha qui no port govern» en la Lleuda de Cotlliure (a. 1249) aplicada a Tortosa (ms. 1276); ⁴⁵ «per comprar pa e vi, que més en lo propdit *laüt*», doc. Bna., 1254 (CaCandi, *Misc. Hi. Cat.* II, 260); *laüts*, doc. de Tort. de 1341 (que cito a GÓNDOLA), *BABL* XI, 420; «un *laüt* que venia a Nós a la ciutat, ab alguns pagos que'l bisbe de Mallorques nos trame- ⁵⁰ tia», *Cròn.* del Cerimoniós (345); «en Catalunya / --- / ab l'hom discret / --- / d'ell aprengü / de ben servir / --- / per sa muller / --- / voler-me mal / --- / fort mal mesclà-m, / e posà clam / de gran error / ab mon senyor / --- / mas l'hom prudent / --- / donà-m ⁵⁵ consell / partís de fet: / ab son decret, / fuy prest venut / en un *laüt* / de viscahins», JRoig (*Spill*, 1070); «*laüts* de peixcadós: lembi piscatorum», JnEsteve (*Li. Eleg.* 1-6-a); «un *laüt* de pescar», *Decam.* v, § 2, 2988 (trad. *navicella*); «*llaut*: lembus», OPou (*TbPu.*, 68). ⁶⁰

Per influència del sinònim llatí, tingué curs entre els notaris llatinitzants una forma alterada per pseudoetimologia, *lembutum*, que per tant també documenta el nostre mot en forma indirecta: «medietatem ⁵ unius *lembuti* sive londre mei», a. 1385, «ego barquerius de Quocoliberi cum meo *lambuto*», a. 1392; i, en un doc. en baix llatí ross., també es llegeix, el 1392, tres cops, *lembutum*, i un cop *patronus lembi* (*InvLC*).

Fins molt modernament seguí vigent la forma sense ¹⁰ -g-: «lo campanar és quadrat, ab finestralets, y les campanes dintre, lo qual remata en punta piramidal molt llarga, parexent vela de *llaüt* per sa blancura, ab panell de ferro al capdemunt», B. de Maldà (*Excursions*, p. 149); és encara l'única forma registrada per Lab., «embarcació petita de figura llarga y estreta» (1840-88), Vogel etc.; fins que en el *DOrt.* es decidí aprofitar la pronúncia popular *lègüt* (StPol, Bna., Blanes, l'Escala etc.) per distingir-lo del nom de l'instrument musical; *BDC* XII, 43, i gravats pp. 93 i 105.

A StPol (1914 ---) uns distingien l'embarcació ben petita, que anomenaven *bot*, del *llagut*, una mica més gran, però també més petit que una barca: aquells dos, només a rem, aquesta amb vela; i d'altres no usaven per a aquells altre nom que *lègüt*, desdenyant *bot* i ²⁰ *gussí*; a l'Escala mantenien *bot* per al més petit, i *llagut* per a l'embarcació mitjana, precisant que era com una barca que només sigui tapada a proa i amb corredor (J. G. M., 1937). Més al Nord reapareix més o menys la variant sense -g-, i ja a Colera se sentia de totes dues maneres (1958).

En el País Valencià i a les illes Balears, sense -g-, incloent-hi també Eivissa: a la Penya m'explicaven que *Es Poetó* és «allà on fondegen *æz laüts*»; a Corona «Es Corralés és un racó que hi ha *llaüts*»; a St. Joan de Labritja «a Ses Caletes hi ha *llaüts*», explicant 'bots de pescar' (163). També en la navegació de l'Ebre: veg. per a Móra, *BDC* IX, 66; el meu pare descrivia, en les notes de viatge: «el *llaüt* és més gran que la muleta: barca de la Ribera d'Ebre, de 15 tones per amunt» (1923), jo hi anotava *laüt* m. «barcassa llargruda amb la qual se sol fer el tràfic de ciment, carbó i altres mercaderies, per l'Ebre català» (Benifallet, Tortosa, 1923; Flix, 1935).

L'explicació semàntica, per comparació de forma, es concreta bé, tenint en compte que el *llaüt* instrument té 'la caixa arrodonida per la part de sota' (*DFa.*), que aquesta part és «compuesta de muchas tablillas como costillas» (*DAut.*) i que aquesta part cóncava està en bona part tapada per una superfície prima de postetes de fusta; paix que, com expliquen els mestres d'aixa de l'Escala, cal que la barqueta en qüestió estigui 'tapada per la part de proa i amb corredor'; que «il rappelle la forme du luth par la disposition de ses cordages qui pendent de l'antenne» (*TdF*) potser també és just, si bé sovint el lla(g)ut català modern ha estat amb poca antena o sense, i amb poques cordes, però no descartem que escaigués això als nostres *llaüts* medievals.

Segons els diccs. cast. i francesos el nom s'ha aplicat també a una classe de tortugues (amb la closca de les quals es concep una comparació semblant), i vice-